

הזונה החילונית, שהתמסרה מאות פעמים, מתכוונת לעשות זאת שוב

בגלי אתנו

במקח וממכר הקואליציוני, שקדם להקמתה של ממשלת גולדה מאיר אחרי הבחירות לכנסת השביעית (1969), נכנעה הממשלה שוב לדתניים. בניצוחו של יעקוב שימשון שפירא — אותו שפירא, שהיה ביניים לשרהמישפטנים — נמכרה לדתניים הגדרה דתית מובהקת. מיהו יהודי? מי שנולד לאם יהודיה ולא המיר את דתו, ומי שהתגייר.

בבר ארצו הדתיים להוסיף את התיבה. בהלכה. היא נרשמה, שחור על גבי צהוב, בדף ההסתייגויות לתיקון החוק.

הייתי אז חבריכנסת, והרמתי את ידי להבסת ההסתייגויות הזאת. היא לא התקבלה. (תוך כדי כך אמרתי כמה דברים שהכעיסו את שפירא, ובמשך ארבע השנים הבאות לא החליף עימי מילה).

אך גם כאשר הרמתי אז את ידי, ידעתי שזהו ויכוח סרק — המליחמה הלא-נכונה בשדההתקרב הלא-נכון.

וצר באן המצב הקלאסי המתואר בכריחה המפורסמת, המיוחסת לברנארד שו. אחרי שהגברת החסודה הסכימה להעניק לגבר את חסדיה הממרת מיליון לירות (שטרלינג), והלו הוריד את ההצעה לעשר לירות, היא קוראת בזעם: מה אני בעיניך? הוא משיב: כבר קבענו מה את, עכשיו נותר רק לקבוע כמה ה'. כבר נקבעו! (וחוקהאורחות, הקשור בו) מעני קים זכויותי למי שמוגדר כיהודי. כבר נקבע כי יהדותו של יהודי היא עניין דתי בלבד; מי שנולד לאם יהודיה ולא המיר את דתו, ומי שהתגייר.

במשך דור שלם התנהג הרוב החילוני הגדול במדינת-ישראל כלפי סוגיה זו כזונה גמורה. הוא נבעל שוב ושוב על-ידי המיעוט הדתי, תמורת אתנן קואליציוני.

עכשיו חוזר המיעוט הדתי על התרגיל הזה בפעם המאה — בלי כל אתנן.

הוא רוצה רק אונס קטן נוסף: להוסיף לחוק את המילה. בהלכה.

יבוח מזור, לכאורה. כבר נקבע שכל העניין הוא דתי. כבר נקבע שאין לאום יהודי, אלא רק דת יהודית.

הטענה כאילו לאום ודת חר הם, אינה אלא הסוואה לקביעה זו. לאום הוא גוף שמצטרפים אליו על-ידי הכרעה פשוטה להתחלק בגורלו, על כל הזכויות והחובות, הסיכויים והסיכונים הכרוכים בכך. אין לזה שום קשר עם האמונה באלוהים כלשהו, בהתנת מים, בחיתוך פיסות-עור או בריקוד סביב עמוד-טוטם.

עכשיו, אחרי שכל זה כבר נקבע מומן, אחרי שחוקה-השבות המקורי סולף עד ללא-הכר והפך מכשיר לכפיית המהות הדתית על המדינה כולה — באים ומתווכחים על הוספת המילה „כהלכה“.

ובי יתכן אקט דתי מובהק — כמו גיור — שלא על פי כללי אותה הדת?

האם בהעדר המילה „כהלכה“ נעשה עד כה גיור שלא על פי כללי הדת היהודית?

זהו ויכוח מגוחך, אבסורדי, צבוע ומתחסד.

הזונה החילונית הבלה מנפסה, לפתע, להעמיד פנים של בתולה חסודה, בעוד היא ממשיכה במיקצועיה. פאטטי? מגעיל? זה תלוי בעיני המסתכל.

ובן שצריכים להצביע נגד התיקון המוצע, מפני שזהו עוד אקט סמלי, עוד כניעה לאלמוות הפוליטי, עוד מעשה-זנות „חילוני“, עוד צעד לקראת ימי-הביניים, עוד חיזוק של הארמוץ חומייני שליט „א“.

אך אל יעמיד מישהו פנים כאילו יש למאבק זה משמעות נוספת.

אין זה מאבק להיסול הכפיה הדתית. אין זה מאבק להסדרת הלאום מן הדת, להסדרת הדת מן המדינה. זה בסך-הכל מאבק למניעת עוד מעשה-זנות קטן אחד.

מאבק האמיתי צריך להיות שונה לגמרי: לטיהור חוקי השבות מכל הסילוף הדתי שרבק בו.

יש לקבוע מחדש ותרשמעית: יהודי לצורכי חוקה-השבות הוא מי שרואה בעצמו יהודי, מי שרוצה בתוסילב להיות יהודי במדינת-ישראל, מי שמוכן לקשור את חייו לגורל הקיבוץ היהודי במדינה זו — לשרת בצבא, לשלם את מיסיה, לחיות את חייה, ובמיקרה הצורך גם למות בהגנה עליה.

כל איש ואשה, המזכנים לכך, יבורכו. אך ואחות יהיו לנו. אמונתם הדתית היא עניינם הפרטי.

ברוח זו פתחנו את וועדותינו ליהודי אתיופיה. לא חשוב לנו אם הם מניחים תפילין או לא, מתהלכים גלוייראש או לא, מכירים בפוסקי התלמוד או לא. זה נוגע רק להם עצמם. אין זה ענייננו. והויכוח הציבורי על כך מגוחך.

על כך — ורק על כך — כדאי להילחם ברצינות. וכל הגופים „החילוניים“ הנאבקים על פחות מזה, אחרי שהשתתפו במשך שנים כמעט הזונה הממלכתית, פשוט אינם חשובים.

שנאמר: „לא תהיה קרשה מבנות-ישראל ולא יהיה קרש מבני-ישראל. לא תביא אתנן-זונה ומד חירי-כלב בית ה' אלוהיך לכל נדר, כי תועבת ה' אלוהיך גמי-שניהם.“

אך גם במדינות רבות אחרות, שאין בהם שוק חוק כזה, קיימת הפלייה לטובתם או לרעתם של מהגרים-פוטנציאלים מסוימים. כאשר הממשלה מחליטה שהאינטרס של המדינה (או הרעיונות הקדומות של אזרחיה) מחייבים את חיזוקו של חלק מסויים של האוכלוסיה על-ידי הבאת תגבורת מן החוץ, היא פשוט קובעת מדיניות של הגירה כהתאם לכך.

לשם כך די בהנחיות לסקודיה-הגירה, או בתקנות של המישרד.

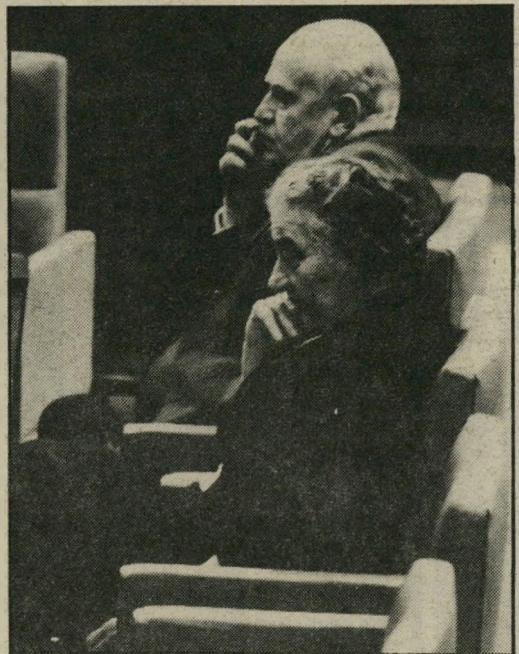
אין שמץ של ספק בכך שקיים קונסנוס לאומי עצום בין היהודים במדינת-ישראל למען פתיחת השערים לפני יהודים מכל העולם, ואף למען משיכתם ארצה ברכי תעמולה ופיתוי.

אין צורך בחוק כדי להגשים רצון כללי זה. ואם אי-פעם ישתנה הרצון הזה ויתגבש רוב נגד העילה — דבר שאינו עולה כיום על הדעת — הרי אותו רוב ישנה את החוק במחיידי.

כל זה נאמר לבך-גוריון, אך בך-גוריון לא שעה. הדמיון שלו נדלק, זה היה זה.

עכשיו יש לנו החוק הזה. הוא קיים. גם מי שבוחר שהיה מיותר, ושהוא גורם לצרות איך-סוף, אינו יכול כיום להמליץ על ביטולו.

דווקא מפני שחוקה-השבות אינו סתם חוק, אלא מתווה היסטורי, סמל, אנדרטה מישפטית, פסל להצלה יהודית —

„כהלכה“ יעקב שימשון שפירא עם גולדה בכנסת (1969)

אייאפשר לבטלו. שהרי אקט הביטול היה הופך לסמל נגדי — מעין הכרזה לאומית שאין אנתנו מוכנים עוד לקלוט יהודים הנתונים בצרה, או יהודים כלכלי, (וזהו, אגב, התשובה לכל הדורשים מאחרים לבטל מיסמכים חגיגיים, כמו המאניפסט הקומוניסטי או האמנה הפלסטינית).

יכולים לבוא ולחוקק חוק נוסף, שיבטיח את תרומת ישראל לפיתרון בעיית הפליטים הפלסטיניים. יכולים לבוא ולדרוש את הגבלת הזכות המוקנית ליהודים בחוקה-השבות, כך שלא יהיה צורך להכניס לארץ נאצים יהודיים.

אך אייאפשר לנגוע במיבנה המזנומנטלי של חוקה-השבות. הוא קיים ויהיה קיים.

זהו המילכוד שבו הכניס אותנו בך-גוריון, מרוב התלהבות.

אז שנחלק החוק, חלה הידרדרות איטית ומתמדת שלו במידרון הקנאות הדתית.

הנוסח המקורי לא הגדיר מיהו יהודי. שריהפנים „שמאל“ קבע שיהודי הוא מי שחושב את עצמו כיהודי, ומי שמצהיר על כך בתום-לב.

בא יהודי שהתנצר והיה לגוי קאתולי, ותבע מבית-המישפט להכיר בו כיהודי, מפני שלפי ההלכה היהודית אין יהודי חדל לעולם מלהיות יהודי, יהיו חטאיו אשר יהיו. בית-המישפט רחה טענה דתית זו, וקבע באופן פאראדוקסלי כי לפי המקובל, מי שעובר לדת אחרת חדל מלהיות יהודי. למרות שההלכה היהודית עצמה קובעת אחרת. כך הפכה ההגדרה לדתית.

מיהו יהודי? איני יודע.

גרוע יותר: זה לא איכפת לי. זה מעניין אותי כקליפת-השום. כמו השאלה: מיהו אמריקאי? מיהו אלבאני? מיהו זימבאבווי? מיהו אסקימו?

דוע ממילה שאלה אידיוטיים זו את חיתתה על המדינה מזה 36 שנים? מדוע היא מאיימת שוב ושוב לגרום למשבר נורא, להפיל ממשלות, להעלות אנשים על באריקות?

הנה מדינה השוקעת בתהום של שואה כלכלית, המאיימת עתה על עצם קיומה. מדינה השקועה בכוח של מילחמה אבודה, ואינה יודעת איך לצאת ממנו. מדינה המסוכנת בסיכון היסטורי, העי לול להוביל להשמדה גרעינית הרדית. מדינה שבה מרימה המילפצת הנאצית את ראשה המורדה-אימה.

כמה עוסקת מדינה זו? בשאלת כל השאלות, כבעייה המרעידה את אמות הסיפים:

אז מיהו, לכל הרוחות, יהודי? שיגעון!

אך נולדה בעייה אומללה זו? בראשית המדינה רצה רודי בך-גוריון לעשות מתווה היסטורית גרולה, שתסמל את העיקרון שהמדינה נולדה כדי לשמש לעולם ועד ארץ-מיקלט וחוף-מיבטחים ליהודים באשר הם שם.

זכר השואה היה עדיין טרי וממאיר. הפצעים הנוראים לא הגלדו. הכל האמינו שאפשר היה להציל לפחות חלק מן ההמונים שהוכלו לטבח, אילו היתה קיימת אז מדינה שבה היה ליהודים רוב, כך שיכלו לפתוח את השערים להצלה.

המדינה קמה, בין השאר, כדי שזה לא יקרה שנית. אפשר היה לבטא שאיפה זו בצורות רבות ושונות. לשון הסמלים עשירה ומגוננת. אפשר היה להקים אנדרטה, כמו פסל-החרות בכניסה לנמל ניו-יורק, ולחרות בו את העיקרון הנעלה. אך בך-גוריון החליט לעטוף את המחווה כלשון חוקית.

כך התגבש הרעיון לחוקק חוק אשר יכיר קבל עם ועולם ששערי מדינה זו יישארו לעולם פתוחים לפני כל יהודי שירצה לבוא אליה. לא הצהרה פשוטה ודרמטית, כמו מגילת-העצמאות, אלא חוק ממש.

חוק שיהיה יותר מחוק, אף יותר מחוק קונסטיטוציוני, שיהיה סמל לדורות, אנדרטה חצובה באותיות.

זה היה רעיון רומנטי, רעיון בעל-מעוף, רעיון אמנותי ממש, כיאה לדוד בך-גוריון, איש-חזון, שהיה מחונן בדמיון.

וכמו כל רעיון רומנטי, המתעטף באיצטלה של חוק, הוא היה הרדהיסכנות.

יש אחד הזהיר מפני הרומנטיקה הזאת, כאשר הרעיון היה עוד בחיתוליו.

יעקוב שימשון שפירא, איש הגיוני, בעל יושר אינטלקטואלי, וגם איש מצפון בעל דיעה עצמאית מאוד, כיהן אז כיועץ המישפט לממשלה.

זהו פרשה סודית ומרתקת. שפירא הזהיר את בך-גוריון מפני חקיקת חוקה-השבות. הוא אמר לו שחוק כזה יפתח תיבת-סנדורה.

במחוז המישפטי האנליטי, הבין שפירא את אשר לא הבין המוח הרומנטי של בך-גוריון: שחוק המעניק זכויות-יותר ליהודים יביא בהכרח לויכוחים אינסופיים על השאלה: מיהו יהודי?

אילו הסתפק בך-גוריון בכרחה חגיגית — משוהו כמו עשרת-הדיברות, הכרתה-העצמאות האמריקאית או המאניפסט הקומוניסטי — לא היתה השאלה מתעוררת כלל. אבל כאשר החליט לחוקק חוק, הוא הפך את השאלה לשדרה-מוקשים אינסופי.

כי חוק מעניק זכויות מרדיקות, ומשמש לפסיקה כבת-המישפט. כאשר קבע החוק זכויות לבני-אדם מסויימים, הקרויים „יהודים“, הוא יצר צורך מוחלט בהגדרה מדוייקת של בני-אדם אלה.

שיפירא צדק, כמו-כן. אין שום צורך בחוקה-השבות, ומעולם לא היה.

לכל מדינה מוקנית הסמכות הריבונית להחליט מי יבוא בשעריה, ומי לא. וזהי סמכות מובנת מאליה, הנובעת ממהותה של הריבונות.

יכולה ממשלה להחליט שלא תביא בשעריה ארומיישערי, או צהובי-עור, או זקנים, או מאמיני בודהה, או בעלי העדפות מיניות מסויימות, או אוכלי-בשר. אין גבול.

זה יכול להיעשות באמצעות חוק, אך אין שום צורך בכך. בארצות-הברית היו קיימים, בתקופה מסוימת וזכורה-לדראון, חוקי-הגירה שמנעו את הכניסה לארצות-הברית לבני גזעים מסויימים, ושהגבילו את הכניסה לבני גזעים אחרים. המוני יהודים ניספו במחנות-המוות ביגלל חוקים אלה.